

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22028 - Família i Escola
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	22028 - Família i Escola
Crèdits	1,8 de presencials (45 hores) 4,2 de no presencials (105 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa (Campus Extens Illes)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Maria Jerònima Ferrer Ribot maria.ferrer-ribo@uib.es	13:00	14:00	Dimecres	07/09/2016	26/07/2017	A-107- Guillem Cifre

Contextualització

L'assignatura *Família i escola*, conjuntament amb les assignatures *Pensament i contextos educatius contemporanis*, *Models Educatius a la Primera Infància* i *Sociologia, convivència i educació*, configuren, en el context del programa formatiu del Grau d'Educació Infantil, el Mòdul 1, anomenat *Societat, família i escola*.

Aquest mòdul té un marcat caràcter contextualitzador que engloba els aspectes teòrics i pràctics de caire sociològics, cívics, històrics, socials, culturals, político-legislatius, escolars i familiars relacionats amb l'etapa d'educació infantil i aplicats a les qüestions més rellevants que afecten a aquests contextos. L'objectiu d'aquest mòdul és fomentar el pensament crític, els valors i les actituds ètiques i cíviques necessàries per a la formació en valors convivencials i democràtics dels futurs educadors d'educació infantil en l'exercici de la seva professió. És així que el mòdul analitza i incorpora de forma crítica les qüestions educatives més rellevants de la societat actual.

L'assignatura *Família i escola* pretén apropar als alumnes a l'anàlisi del context familiar i la realitat actual. Es considera necessari, també, adquirir coneixements sobre les característiques i les dimensions de la relació col·laborativa entre els contextos escolar i familiar. La comprensió d'aquesta realitat permetrà als futurs mestres d'Educació Infantil desenvolupar estratègies i recursos per afrontar la relació amb les famílies, apropar-se a elles i establir un diàleg basat en una relació de confiança i respecte mutu.

És així, que els objectius principals de la matèria es relacionen amb el coneixement i la comprensió de les principals orientacions teòriques, l'anàlisi del context familiar i la relació amb les pràctiques educatives en la primera infància. També es fa necessari que els futurs mestres coneguin els principals elements de protecció dels infants i la identificació de les situacions de vulnerabilitat. Es contempla, també, com un

Guia docent

objectiu fonamental desenvolupar en els alumnes habilitats, recursos i estratègies adreçats a mantenir relacions col·laboratives i cooperatives amb les famílies.

Requisits

Recomanables

Es recomana haver cursat les assignatures del mòdul 1 i la 22024- Pràcticum I

Competències

Les competències que s'incorporen a l'assignatura en tant que coneixements, habilitats, disposicions i conductes es dirigeixen a aconseguir distints resultats d'aprenentatge directament relacionats amb els plantejaments propis de l'assignatura.

Específiques

- * CE11.- Capacitat per analitzar els contextos socioculturals i familiars actuals.
- * CE12.- Capacitat per analitzar des d'una perspectiva sistèmica i integradora la realitat.
- * CE23.-Capacitat per desenvolupar habilitats socials que facilitin la comunicació i el diàleg i disposar d'estratègies per el treball col·laboratiu amb les famílies.

Genèriques

- * CG21.- Capacitat per desenvolupar tècniques i estratègies de comunicació.
- * CG29.-Capacitat en l'adquisició d'estratègies per l'aprenentatge autònom i col·laboratiu.
- * CG31-32.-Capacitat per reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa amb la finalitat de millorar la tasca docent i promoure projectes innovadors així com desenvolupar una actitud de creixement i millora professional adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials que aniran sorgint al llarg de la trajectòria professional.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts es presenten en dos blocs diferenciats però relacionats entre si.

Continguts temàtics

BLOC I.. Infància i contextos familiars

Tema 1. Aproximació a la realitat familiar

- * Conceptualització i evolució històrica de les famílies
- * Anàlisi sociodemogràfic: canvi i reptes de les estructures familiars

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22028 - Família i Escola
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa
Guia docent	A
Idioma	Català

- * Funcions educatives i parentalitat positiva
- * Orientacions teòriques dels sistemes familiars

Tema 2. Infància i contextos de vulnerabilitat

- * De la vulnerabilitat a la resiliència familiar
- * El sistema de protecció a la infància i el paper de l'escola

BLOC II. Bases del diàleg entre escola i famílies

Tema 1. L'educació a la primera infància: una tasca compartida

- * Conceptualització i evolució històrica de la relació escola-famílies
- * Sentit i significat de la relació entre l'escola i les famílies

Tema 2. La construcció de la relació entre escola i famílies

- * Actituds i rol del/a mestre/a: estratègies i habilitats comunicatives
- * Escenaris per a la construcció de la relació: contactes quotidians, trobades individuals i col·lectives,...
- * La comunicació bidireccional

Tema 3. Participació, col·laboració i cooperació de les famílies

- * Participació a la gestió dels centres escolars: consell escolar, associacions de mares i pares, comissions...
- * Experiències innovadores de col·laboració
- * Altres modalitats col·laboratives: tallers, escoles i formació de pares i mares, trobades...

Metodologia docent

Les activitats formatives de l'assignatura es presentaran de forma coordinada amb la resta de les assignatures que conformen el mòdul. Es contemplen classes teòriques, seminaris i/o tallers. En les sessions teòriques, es realitzaran principalment presentacions de continguts i es treballaran sessions monogràfiques a partir de lectures, experiències o casos (eventualment, també hi poden participar altres professionals de l'educació infantil); en els seminaris i tallers es desenvoluparan dinàmiques de treball d'aplicació dels coneixements teòrics a situacions concretes i es realitzaran exposicions orals, individuals o en grup.

L'alumnat haurà de realitzar un treball personal d'estudi i assimilació dels continguts, realització d'activitats pràctiques (treballs, projectes, casos, resolució de problemes, etc.), i activitats d'avaluació, d'acord amb les competències previstes. En quant al tipus d'agrupament, es preveu el grup gran per a les classes teòriques i el grup mitjà per al seminaris i el grup petit per a l'elaboració i exposicions dels treballs autònoms en grup (entre 3 i 5 alumnes).

Volum de treball

El volum estimat a realitzar en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura i per a cadascuna de les modalitats organitzatives queda reflectit de la següent manera:

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposició de continguts	Grup gran (G)	Desenvolupament dels continguts per part de la professora a partir d'una bibliografia bàsica i documentació complementària que s'anirà penjat al campus virtual.	28

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22028 - Família i Escola
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			S'empraran diferents estratègies didàctiques com ara exposició de continguts, anàlisi de documents, explicació i descripció d'experiències pràctiques, anàlisi i comentaris vídeos, altres activitats a través de moodle...	
Seminaris i tallers	Seminaris / Pràctiques	Grup mitjà (M)	La finalitat de les sessions pràctiques és analitzar i debatre documents, estudi de casos, projectes i resolució de problemes, desenvolupar treballs pràctics, així com realitzar exposicions referents als temes i continguts de l'assignatura. Per això s'empraran mètodes didàctics que fomenten el treball cooperatiu promovent la recerca, l'anàlisi i l'elaboració de documents i/o síntesi sobre els continguts fonamentals, la comprensió i la reflexió crítica tot promovent una visió sistèmica, global i integradora de la realitat sociocultural.	14
Avaluació	Prova d'avaluació	Grup gran (G)	Avaluar mitjançant una prova objectiva els continguts teòrics de l'assignatura i la seva aplicació pràctica (en funció de les competències descrites)	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi de l'assignatura	Organització, sistematització, adquisició i aprenentatge dels continguts de l'assignatura	40
Estudi i treball autònom en grup	Treball de recerca	Elaborar un treball de recerca en relació a la temàtica i els continguts del bloc II per tal d'aprofundir en les relacions entre els centres d'Educació Infantil i les famílies.	25
Estudi i treball autònom individual o en grup	Lectura llibres i articles / Preparació dels treballs dels seminaris i tallers	La lectura de llibres, documents i articles serviran tant per a la preparació de les activitats dels seminaris com per el desenvolupament del temari. Per tal d'elaborar els treballs de les sessions pràctiques cal fer recerca d'informació, preparar lectures pels debats, etc.	40

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22028 - Família i Escola
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa
Guia docent	A
Idioma	Català

Les competències establertes a l'assignatura *Família i Escola*, seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. A continuació s'indiquen quins seran els aspectes que es tindran en compte, les tècniques o instruments que s'empraran, els criteris que s'utilitzaran per a valorar cadascun dels aspectes (amb indicació de la ponderació en la qualificació final que obtingui l'estudiant), i la tipologia avaluativa (recuperable o no recuperable). L'alumne obtindrà una qualificació numèrica entre 0 i 10 per a cada activitat avaluativa, la qual serà ponderada segons el seu pes a fi d'obtenir la qualificació global de l'assignatura. Per superar l'assignatura l'alumne ha d'haver obtingut el 50% de la puntuació màxima de les modalitats següents: seminaris i tallers, prova d'avaluació i treball de recerca.

Qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació, així cal mantenir unes actituds bàsiques de respecte envers el grup i el professorat.

Segons s'exposa al Reglament Acadèmic de la Universitat es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura, en particular la inclusió en un treball de fragments d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar com a propis de l'alumnat. El plagi d'alguna part o de la totalitat d'un treball o copiar a un examen és motiu de desqualificació; l'estudiant haurà de repetir el treball havent d'esperar a la següent convocatòria. Concórrer en un frau d'aquest tipus suposarà l'automàtica qualificació de "suspens" (0,0) a la convocatòria anual.

Segons l'article 19.7 del Reglament Acadèmic de la Universitat, "es considerarà que un estudiant és un "no presentat" quan hagi realitzat o lliurat un terç o menys de les activitats d'avaluació previstes a la guia docent", per tant, si supera el terç però no presenta la totalitat de les activitats d'avaluació obtindrà una qualificació de suspens.

No es guardarà la qualificació de les activitats d'avaluació més enllà del curs acadèmic.

Seminaris / Pràctiques

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	La finalitat de les sessions pràctiques és analitzar i debatre documents, estudi de casos, projectes i resolució de problemes, desenvolupar treballs pràctics, així com realitzar exposicions referents als temes i continguts de l'assignatura. Per això s'empraran mètodes didàctics que fomenten el treball cooperatiu promovent la recerca, l'anàlisi i l'elaboració de documents i/o síntesi sobre els continguts fonamentals, la comprensió i la reflexió crítica tot promovent una visió sistèmica, global i integradora de la realitat sociocultural.
Criteris d'avaluació	Es valorarà aquesta activitat amb un document que es lliurarà al final de cada un dels seminaris o en el termini establert. Per aquest treball es requerirà, en ocasions, la lectura prèvia d'alguns documents o l'elaboració d'alguna tasca de recerca. Tot i que és una activitat en petit grup en ocasions s'inclouràn tasques individuals en el conjunt del treball. També es valoraran les exposicions orals relacionades amb els treballs pràctics i les lectures i fonamentalment es tindrà en compte: el grau de preparació dels continguts per realitzar l'exposició, l'equilibri en la participació de tots els membres del grup, l'eficàcia del format de presentació per millorar la comprensió, l'adequació del ritme de l'exposició, l'adequació de l'ordre dels continguts, i la claredat de l'exposició per a la comprensió de la temàtica. El primer dia de classe es notificaràn els dies exactes de realització dels seminaris i tallers. L'assistència a totes les classes pràctiques i seminaris és obligatòria. Únicament s'acceptaran les absències en cas de malaltia, sempre que siguin justificades mitjançant el corresponent certificat mèdic. El retard en el lliurament del treball es veurà penalitzat.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22028 - Família i Escola
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa
Guia docent	A
Idioma	Català

Prova d'avaluació

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Avaluar mitjançant una prova objectiva els continguts teòrics de l'assignatura i la seva aplicació pràctica (en funció de les competències descrites)
Criteris d'avaluació	<p>Per poder presentar-se a la prova d'avaluació global és necessari que l'alumne hagi lliurat el treball de recerca, així com tots els treballs dels seminaris i tallers.</p> <p>La prova d'avaluació serà tipus test, i preguntes a desenvolupar. L'alumnat ha de demostrar domini, aprofitament i assimilació dels continguts teòrics de la matèria mitjançant les lectures dels documents aportats, les exposicions teòriques del professor i els llibres de lectura obligatòria. La puntuació de la prova tipus test serà del 0 al 10 i les preguntes errònies penalitzaran un terç (1/3) del valor d'una pregunta correcta. Per superar l'assignatura en aquesta prova objectiva s'ha de tenir una puntuació mínima de 5 sobre 10. La prova es complementarà en una o varies preguntes a desenvolupar per optar a millorar la nota, sempre i quan el test sigui superat.</p> <p>Aquesta activitat es podrà recuperar durant el període d'avaluació extraordinari</p>

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Treball de recerca

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Elaborar un treball de recerca en relació a la temàtica i els continguts del bloc II per tal d'aprofundir en les relacions entre els centres d'Educació Infantil i les famílies.
Criteris d'avaluació	<p>Al llarg del semestre es desenvoluparà un treball de recerca en petit grup basat en els continguts del bloc II i que tindrà com a focus principal aprofundir en les relacions entre l'escola i les famílies. A través d'aquesta activitat es pretén que l'alumne desenvolupi, progressivament, la capacitat per reflexionar i investigar sobre la pràctica educativa amb la finalitat de millorar la tasca docent i promoure projectes innovadors, així com adquirir una actitud de creixement i millora professional adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials que aniran sorgint al llarg de la seva trajectòria professional.</p> <p>Es valorarà, fonamentalment, la planificació de la investigació, la capacitat d'argumentació en base a referències teòriques, les tècniques de recollida de dades, l'organització i estructuració de la informació, l'anàlisi reflexiva i crítica dels materials obtinguts i les conclusions més rellevants que s'extreguin de l'estudi. També es valorarà l'exposició a classe contemplant, entre d'altres, l'originalitat, claredat i ordre, la comunicació verbal i no verbal i la qualitat del material audiovisual de suport.</p> <p>El treball s'elaborarà en petit grup (entre 3 i 5 persones) i es valorarà la capacitat de treball en equip, així es pot veure reduïda la qualificació de les activitats si la capacitat de treball en equip ha estat valorada negativament per la resta del grup. En el treball es podria demanar la inclusió també d'una reflexió individual per tal de valorar l'adquisició i integració dels coneixements i la capacitat d'anàlisi i crítica constructiva.</p> <p>Abans de l'elaboració del treball de recerca es donaran pautes concretes mitjançant una rúbrica que ajudarà a la seva realització.</p> <p>Aquesta activitat és recuperable durant el període d'avaluació extraordinari</p> <p>La nota final d'aquesta activitat no presencial s'ha de ponderar al 30%</p>

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Guia docent

A continuació relacionam la bibliografia adient per poder complementar i desenvolupar el treball dels estudiants. Fixam una bibliografia bàsica (de lectura obligatòria), una altra complementària, així com una relació de recursos didàctics i metodològics a la xarxa Internet. A més, mitjançant l'eina informàtica de la intranet de Campus Extens l'alumne tindrà a la seva disposició tota una sèrie de recursos d'interès per a la seva formació, com ara documents electrònics sobre la matèria elaborats pel professorat responsable de l'assignatura, articles o enllaços a Internet.

Bibliografia bàsica

Collet, J.; Tort, A. (2011). *Famílies, escola i èxits. Millorar els vincles per millorar els resultats*. Catalunya: Fundació Jaume Bofill: col·lecció, Informes breus 35 (capítols 1 i 2)

Intxausti, M.J. (2014). *L'entrevista: construir la relació amb les famílies (0-6)*. Barcelona: Graó

- Lectures penjades al moodle

Bibliografia complementària

AA.VV. (2002). *La realitat familiar a les Illes Balears*. Palma. Lleonard Muntaner Editor.

AA.VV (2003): *La participación de los padres y las madres en la escuela*. Barcelona: Graó. (dels capítols 1 al 8)

AA.VV. (2006). *Transformando la escuela: comunidades de aprendizaje*. Barcelona. Graó

Albaladejo, M. (2010). *Com dir-ho. Entrevistes eficaces en l'àmbit educatiu*. Barcelona: Graó (capítols 2 i 3)

Alpi, L. (2003). *Adaptación a la escuela infantil. Niños, familias y educadores al comenzar la escuela*. Madrid: Narcea.

Barudy, J.; Dantagnan, M. (2005). *Los buenos tratos a la infancia. Parentalidad, apego y resiliencia*. Barcelona: Gedisa

Bazarrá, L., Casanoca, O. & García Ugarte, J. (2007). *Profesores, alumnos, familias. Siete pasos para un nuevo modelo de escuela*. Madrid: Narcea.

Bassedas, E.; Huguet, T., Solé, I (1996). *Aprender i ensenyar a l'educació infantil*. Barcelona: Graó.

Bolívar, A. (2006). *Familia y escuela: dos mundos llamados a trabajar en común*. *Revista de Educación*, 339, 119-146

Bowlby, J. (1989) *Una base segura*. Barcelona: Paidós

Bronfenbrenner (1987) *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós

Catarsi, E. (2011) *Pedagogía de la familia*. Barcelona. Octaedro

Comellas, M. J. (2008). *Familia y escuela: compartir la educación*. Barcelona: Graó

Cunningham, C.; Davis, H. (1998) *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid. Siglo XXI

Cyrulnik, B. (2002). *Los patitos feos. La resiliencia: una infancia infeliz no determina la vida*. Barcelona. Gedisa

Dowling, E.; Osborne, E. (1996) *Familia y escuela. Una aproximación conjunta y sistémica a los problemas infantiles*. Barcelona. Paidós.

Ferrer, M.; Riera, M.A. (2015). *Relaciones y encuentros con las familias en la Educación Infantil*. *Reladei*. 4 (2), 27-42

Forest, C.; García Bacete, F. J. (2006). *Comunicación cooperativa entre la familia y la escuela*. Valencia: Nau Llibres. Col·lecció: Familias, Centros Escolares y Educación.

García-Bacete, F.J. (2003). *Las relaciones escuela-familia: un reto educativo*. *Infancia y Aprendizaje*, 26(4), 425-437.

García-Bacete, F.J. (2006). *Guía de recursos para promover las relaciones entre escuelas y familias*. *Cultura y Educación*, 18(3-4), 311-328.

Garreta, J. (Ed). (2007). *La relación familia-escuela: una cuestión pendiente*. Lleida: Universitat de Lleida y Fundación Santa María

Gómez, C.; et al. (2002). *La Infancia i les famílies als inicis del segle XXI*. Barcelona: CIIMU.

Gomez-Granell, C. i altres (2004). *Infancia y familias: realidades y tendencias*. Barcelona: Ariel

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22028 - Família i Escola
Grup	Grup 11, 1S, Eivissa
Guia docent	A
Idioma	Català

- Meil, G. (2009). *Pares i fills a l'Espanya actual*. Obra Social Fundació La Caixa. Col·lecció Estudis Socials, 19.
- Mir, M.; Batle, M. i Hernández, M. (2009). Contextos de colaboración familia-escuela durante la primera infancia. In *Investigació i Innovació Educativa*, v.1,1,45-68
- Mir, M.L.; Fernández, V.; Llopart, S.; Oliver, M.M.; Soler, M.I. i Riquelme, A. (2012) La interacción escuela-familia: algunas claves para repensar la formación del profesorado de Educación Infantil. *REIFOP*, 15 (3), 173-185
- Palou, S. (2004). *Sentir y crecer. El crecimiento emocional en la infancia*. Barcelona. Graó
- Paniagua, G. i Palacios, J. (2005). *Educación infantil. Respuesta educativa a la diversidad*. Madrid. Alianza
- Pérez, R.M. (2004). *Les relacions entre famílies i escola. Una anàlisi psicosocial*. Lleida. Pagès
- Pérez-Díaz, V. (2001). *La familia española ante la educación de sus hijos*. Fundació La Caixa. Colección de Estudios Sociales, 5.
- Perpiñan, S. (2009). *Atención temprana y familia*. Madrid. Narcea
- Rodrigo, M.J. i Palacios, J. (Eds) (1999). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- Rosario, P., Mourao, R., Núñez, J.C., González-Pineda, J.A. i Solano, P. (2006). Escuela-familia: ¿es posible una relación recíproca y positiva? *Papeles del Psicólogo*, 27(3), 171-179.
- Subirats, S. (2003). Participación y responsabilidades de la comunidad en educación. *Revista de Educación*, 330, 217-236.
- Vila, I. (1998). *Familia, escuela y comunidad*. Barcelona. Horsori
- Watzlawick, P.; Bavelas, J.B. i Jackson, D.D. (1991). *Teoría de la comunicación humana*. Barcelona: Herder.

Altres recursos

<http://www.ciimu.org/>
<http://www.fbofill.cat/>
<http://www.gadeso.org>
<http://biblioteca.uib.cat/>
Normativa APA. 6º edició

